Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Усюди й завжди вживай української мови.
Хай ні дружина твоя,
ні діти твої не поганять
твоєї господи мовою
чужинців-гнобителів.
Четверта точка
заповідей українця

№ 8 (371)
23 лютого 2012 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ЗВЕРНЕННЯ

СЛОВО УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

ШАНОВНІ ДОБРОДІЙКИ ТА ДОБРОДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ! 21 ЛЮТОГО ЩОРІЧНО СВЯТКУЄТЬСЯ ЯК МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ. ВСІ ЖИВІ СТВОРІННЯ НА ЗЕМЛІ СПІЛКУЮТЬСЯ МІЖ СОБОЮ: ОДНІ – ЖЕСТАМИ, ІНШІ – ЗВУКАМИ. ЛИШЕ ЛЮДЯМ ДАРОВАНА ТВОРЦЕМ ЧЕРЕЗ БОЖЕ СЛОВО МОВА.

У Біблії сказано: «Що було споконвіку, що ми чули, що бачили нашими очима, що оглядали і чого руки наші торкалися, – про Слово життя...» (Перше послання святого апостола Івана).

У требнику говориться про 72 мови, котрі дані людству Богом, і серед них – українська. Вона, як і кожна інша мова світу, завжди була і на віки вічні залишиться сутністю духу народу, святинею всіх його минулих і прийдешніх поколінь, яку ніхто не здатний ані знищити, ані заборонити. Мова з народом народжується і разом із ним, лише разом із ним, може канути в Лету.

Ще свого часу український пророк Тарас Шевченко наголошував, що поки жива мова в устах народу, доти живий і народ, що нема насильства більш нестерпного, як те, що прагне відняти у народу його мову, історію, традиції, звичаї.

Українська мова у своїй більш ніж тисячолітній історії пережила і князів, і царів та їхні повеління, і резолюції та революції, і світові війни, і лише зі здобуттям незалежності України змогла стати державною. Однак і досі наша рідна мова знемагає під тиском російської експансії, знущаються над нею і свої, але безродні, зросійщені чиновники. Мусимо відверто сказати, що сьогодні в Україні російська мова реально посіла ключові висоти, і російські імперські сили разом з українськими хрунями винахідливо утримують їх, не зважаючи на те, що титульна нація становить 73 відсотки усього населення.

З приходом до влади команди «профессіоналів» ми отримали: Віктора Януковича – Президента, який своє перше звернення до українського народу виголосив іноземною (російською) мовою; Миколу Азарова – прем'єр-міністра України, який спершу жодного слова не говорив українською; Дмитра Табачника – чужинецького міністра освіти і науки в Україні. То як нам бути?

Ми мусимо усвідомити: режими, чиновники – тимчасові, а українці й Україна і наша мова солов'їна – вічні! Адже ми – на своїй землі. Тут віковічні могили наших пращурів. За плечима у нас виписана всіма святими писаннями світу історія наших предків, а на обрії – надія і вдячність нащадків. Не дай Господи нам чи прийдешнім поколінням довести свою мову до того стану, в якому опинилася мова караїмів, єдиний у світі музей історії та культури яких розташований у місті Галичі. А був же колись великий народ зі своєю соковитою мовою і проіснував він понад тисячу років.

Зрозуміймо, що зникнення хоча б однієї із суцвіття мов світу – втрата для людства. Ми повинні констатувати, що на час здобуття незалежності в Україні витворився кількамільйонний прошарок суржикомовних українців, у значної частини яких рідна мова викликає несприйняття, а незнання її демонструється як схильність до «дружби народів». У свідомості цих «українців» укорінилась психологія хохла та малороса, раба, «підніжка Москви»...

Мудрість у ставленні до них полягає в тому, щоб ввести їх в орбіту справжніх українських інтересів, які з часом приведуть їх у лоно української мови. Наше завдання сьогодні полягає в тому, щоб кожен на своєму робочому місці слово до слова, борозна до борозни, цеглина до цеглини утверджував в усіх сферах життя України українське.

Дорогі співвітчизники, доземний уклін усім, хто збагачує і примножує скарбницю української літературної мови, хто в повсякденному вжитку використовує Боже українське слово, хто примножує славу нашої мови в світах.

Возвеличуймо наше материнське живе українське слово! Рідна мово, з Божої ласки та благодаті благословенна будь для нині сутніх та на віки вічні прийдешніх поколінь.

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
народний депутат України першого–другого скликань, голова обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, співголова ОО Народного комітету захисту України, депутат Івано-Франківської обласної ради,
Дмитро ЗАХАРУК,
народний депутат України першого скликання, співголова ОО Народного комітету захисту України, депутат Івано-Франківської обласної ради,
Микола СЕМЕНЮК,
голова Івано-Франківської крайової організації Української партії, депутат Івано-Франківської обласної ради,
Василь АРТИМ,
головний редактор газети «Рідна земля», депутат Івано-Франківської обласної ради,
Євген БАРАН,
голова Івано-Франківської обласної організації Національної спілки письменників України

ІСПОВІДНИКИ ВІРИ

ЖЕРТОВНІСТЬ В ІМ'Я УКРАЇНИ

Світлої пам'яті кардинал Йосиф Сліпий, один із найвизначніших мужів Вселенської Церкви XX ст., увійшов у її історію як мученик-ісповідник зі своїми 18-ма роками комуністичних концтаборів. Минуло 120 років від дня народження ісповідника віри Йосифа. Цю подію широко відзначають у нашому краї.

17 лютого в Івано-Франківську освятили меморіальну дошку на його честь. Освячення провів митрополит Володимир (Війтишин). У ньому взяли участь представники влади області й міста і громади краю. А в облмуздрамтеатрі відбулася святочна академія «Per aspera ad astra... Через терни – до зірок...». Її організували Івано-Франківська митрополія та управління культури облдержадміністрації з участю симфонічного оркестру обласної філармонії, церковних хорів «Credo» й «Осанна», муніципального камерного хору «Галицькі передзвони», народної аматорської чоловічої хорової капели «Сурма» Івано-Франківського національного медуніверситету, фольклорного ансамблю «Дзвіночки» ДМШ № 1, відомих солістів краю.

Віце-ректор УКУ Мирослав Маринович оповів про життєвий шлях Йосифа Сліпого, духовне подвижництво, вболівання за Церкву та Україну.

Єпископ Софрон Мудрий, ЧСВВ, поділився з присутніми враженнями від особистих зустрічей та спілкувань із Патріархом Й. Сліпим у Римі.

А в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника відбулися «Наукові читання» з нагоди ювілею. Водночас у Музеї визвольної боротьби ім. С. Бандери відкрили виставку, присвячену 120-літньому ювілею Патріарха Й. Сліпого. Її експозиція включає особисті речі Патріарха Йосифа, які до нас із єпархіального музею Трускавця привіз його директор Тарас Шафран. На відкритті виставки декан філософського факультету Івано-Франківської теологічної академії о. Іван Козовик розповідав присутнім про особисті враження від зустрічей із Патріархом Й. Сліпим. А в обласній науковій бібліотеці імені Івана Франка також діє виставка «Патріарх УГКЦ Йосиф Сліпий», де відвідувачі мають змогу ознайомитися з творами цієї видатної особистості й дослідженнями про неї.

Молитвою, спогадами про Патріарха та роздумами про його жертовне життя духовною й патріотичною піснею і музикою вшанувала пам'ять про Патріарха Йосифа Сліпого й Коломия. Правлячий архієрей Коломийсько-Чернівецької єпархії Миколай (Сімкайло) зачитав Пастирське послання синоду єпископів УГКЦ з нагоди ювілею Й. Сліпого. У ньому йдеться і про митарства ісповідника віри, і про наше сьогодення, в якому, на жаль, не припиняється лиха традиція зловживання владою і зневажання гідності людини, порушення національних, культурних і релігійних прав, гребування своїм, рідним, що супроводжується погонею за почестями й жадобою влади. І «сьогодні, коли брак єдності знову стає нашою національною бідою, коли народ штучно ділять за реґіональними, історичними, мовними й культурними ознаками, погляди Патріарха Йосифа на національну єдність знову стають дороговказом», мовиться у документі.

А живий свідок жертовного життя Й. Сліпого о. Зеновій Карась наголосив: «Таких освічених і глибокодуховних людей як Патріарх Йосиф я не зустрічав».

Опісля міський симфонічний оркестр, хор «Просвіта» з церкви Св. Йосафата, хор собору Св. архістратига Михаїла та хор катедрального собору Преображення Христового, тріо бандуристок «Калинове ґроно» славили духовний і громадянський подвиг Патріарха.

УГКЦ закликала українців до участі у Всеукраїнській прощі до Зарваниці 15–16 липня, яка буде присвячена пам'яті Патріарха Йосифа. Але найкращий спосіб гідного вшанування слуги Божого – намагатися жити його ідеалами й утверджувати їх.

(Про Голгофу ісповідника віри Йосифа Сліпого і його сучасників чит. на стор. 3).

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

РЕНЕСАНС НАЦІОНАЛІЗМУ

Дуже і дуже хочеться вірити цим словам О. Сича – голови обласної ради й автора книги «Український націоналізм: традиція і модерн», презентація якої відбулася в Народному домі «Просвіта».

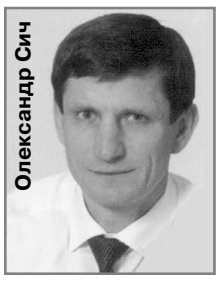
Одночасно відбулася презентація книги «Нація, яка не капітулює» про боротьбу ірландців за волю (під загальною редакцією Ярослава Іляша, Віктора Рога).

Ярослав Іляш і розпочав зустріч краян з авторами книг, які продавалися в залі «Просвіти» і які більшість присутніх понесли додому, щоб сини і внуки також зачерпнули тих святих ідей.

Чим можна пояснити одночасну презентацію цих книг. Занадто багато схожого в долі наших народів, а героїчна боротьба нескорених ірландців надихала до звитяг не одне покоління українських патріотів.

Можна навести паралелі і з сьогодення. Наприклад, як ірландська, так і українська мова досі не є пануючими у власній хаті. Хоча є і відмінності. Так, уряд Ірландії щорічно на популяризацію та вивчення гельської мови виділяє біля 650 млн. доларів. Господи! Та нам би бодай третину цього, і наша мова розквітла б.

У будинках ірландців на стінах висять портрети живих і мертвих лідерів боротьби за незалежність. Чи в багатьох хатах галичан є портрети Р. Шухевича та С. Бандери? Голландці ніколи не оберуть депутатом англійського юриста чи мільйонера, котрий ніколи не захищатиме їхні права. Вони не оберуть нікого, окрім ірландського депутата-республіканця. А чому в нашому парламенті переважають москалі та жиди? Вони ж ніколи не будуватимуть Україну, як ніколи міністр оборони, росіянин, не буде турбуватися про міцність наших кордонів!

Олександр Сич

Олександр Сич почав свою розповідь з того, що спонукало його до опрацювання цієї надважливої для розбудови нашої держави теми. Він із лекціями про український націоналізм об'їздив усі області України. І часто його запитували про те, де можна ґрунтовніше ознайомитися з висловленими ним тезами. Отож статті збірника і дають цілісне бачення історії українського націоналізму, його витоків і світоглядних основ, реалізації програмних завдань у діяльності окремих провідних постатей, авторське трактування його призначення на сучасному етапі розвитку української нації й творення власної національної держави.

Автор детально зупинився на поясненні того, чому нам сьогодні не підходять ліберальні ідеї. Навів приклади, коли партії національного спрямування сьогодні набирають більшість у парламенті (в Австрії дві такі партії на останніх виборах набрали 65 відсотків). Ось так націоналізм переживає епоху ренесансу, знову стає динамічним та актуальним. У зв'язку з цим у Європі вкотре інтенсифікуються дослідження його феномену. І якщо Україна знову упіймається на гачок ліберальних, демократичних чи соціал-демократичних теорій і пострадянських кліше й стереотипів та відмовиться від націоналізму, то знову втратить шанс для поступу.

Мені дуже близькі думки пана Олександра, бо засновник українського націоналізму Микола Міхновський перший ще на межі XIX–XX ст. висловив ідею, що українська нація має повне право на власну самостійну і незалежну державу. Однак його піднімали на глум різноманітні винниченки, грушевські та іже з ними.

Самі ж вони доросли тільки до рівня відстоювання прав України на автономію у складі Росії. Саме вони – тодішні українські соціалісти, демократи і ліберали – протринькали Українську державу! Бо послуговувалися облудними гаслами, соціалістичної «єдності та братерства», але не думали про інтереси свого брата-українця і про братерську любов, у першу чергу, до нього. І сьогодні «наш старший брат» не допускає думки про незалежність України, а йому підспівують соціалісти, комуністи, народники.

Приємно, що у книзі подані Десять заповідей Божих, Десять заповідей українця, Десять заповідей українського націоналіста та Десять заповідей украї-нського державника! І це той мінімум, який потрібно знати кожному свідомому молодому українцеві. Продовжили розмову про книгу О. Сича депутати обласної ради Дмитро Захарук і голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький, який наголосив, що книга дуже на часі й повинна бути в кожному навчальному закладі, школі, бібліотеці.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс – **91083**

НАШОГО ЦВІТУ...

І ВКРАЇНА НЕ ЗНАЄ, ДЕ СИН ЇЇ СПОЧИВ...

В ДУШІ СПІВАЛИ СОЛОВ'Ї

(Замість вступного слова)

Хто нам скаже, чого так було?
Хто нам скаже, чого отак сталось?
Він покинув вкраїнське село,
А село рідне – в серці зосталось.

Він покинув карпатські краї,
Українську родину велику,
Та співали в душі солов'ї,
Мов постійно додому хтось кликав.

І енерґія вічна села,
І пісні, і любов невгасима,
Наче Божа рука берегла
Десь далеко вкраїнського сина.

І постійно – із року у рік –
Не стиралось ніщо й на хвилину...
Він подумав: «Невже хтось зарік
І невже не побачу родину?»

Він собі говорив в самоті:
«Десь мене зачекалися в гості...»
Ох дороги, дороги-путі
Пролягли через серце, як постріл.

Ось він знову у рідним краю –
Мов пройшов через сиві тумани,
Рідні хати його впізнають,
Фіртка скрипнула
дзвінко: «Стефане...»

Скільки літ? Скільки літ?
Скільки зим
Відкувала та сива зозуля?..
А роки, як скрипучі вози,
За горбами гірськими минули.

Зустрічають сільські парубки,
Зустрічають дівчата знайомі,
Прилетів легіт-вітер гірський,
Щоб обнятися з ним біля дому.

І жартують, співають пісні
Про Вкраїну, про матір співають,
Мов карпатські дзвінкі солов'ї
Та й затьохкали посеред маю.

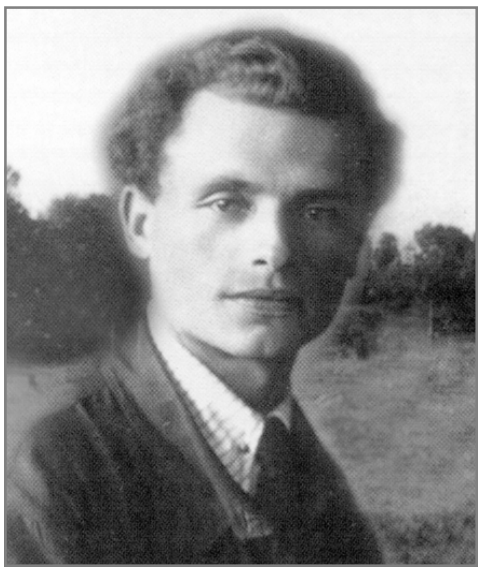
Він, здається, у щасті пливе, –
Дорогі не повторяться миті,
Ні, Вкраїна ніколи не вмре,
Буде жити на білому світі.

«Буде вільною ненька колись», –
Він так голосно-голосно скаже,
Бо ж не даром за неї молився, –
Де ж ти, щастя загублене наше?

Погостює, і знову – Москва, –
Наче рана, озвалася туга,
І відлунюють щирі слова,
Що почув на прощання від друга.

Залишається серцем в селі.
Гляне в небо глибоке, осіннє,
І побачить: летять журавлі,
Та й промовить: «Мабуть, з України...»

Любомир МИХАЙЛІВ,
голова Рожнятівського РМО

24 грудня 2011 р. минуло 110 років від дня народження уродженця нашого краю Стефана Юрковича Коляджина, що належить до відомого роду Коляджиних, коріння якого сягає до 500 років вглиб і дало світові чимало вчителів, лікарів, юристів, будівельників, архітекторів, науковців, літераторів, чесних працівників у всіх галузях. Саме дослідництвом родинного дерева і займається вчитель Яворівської школи Ганна Олексіївна Коляджин-Бойків, яка перші свої здобутки уклала в книзі «Степан Коляджин у власних творах, спогадах, у своїй рідні», яка вийшла у видавництві «Каменяр» під редакцією Дмитра Сапіги.

В чому цінність прожитого життя і літературної діяльності Стефана Коляджина? Та в тім, що у ті важкі роки хлопчина осиротів у чотири роки (а в сім'ї було ще четверо дітей), уже з дев'яти років іде в найми, а згодом працює підручним на тартаці на солеварному заводі. А в 14 років разом із братом Федором змушений їхати працювати на Кубань. Та хлопець тягнувся до знань, писав вірші, здобув вищу освіту в престижному університеті, а з 1926 до 1961 року займається літературною, редакційною роботою в різних відділах Держвидаву в Москві.

Незаможним було життя Стефана Коляджина – проживав у найманих квартирах, а кімнатка, яка була йому виділена, згоріла в 1941 р. від фугасної бомби, згоріло також усе майно, рукописи, бібліотека, яку збирав з 1917 року. Але, не зважаючи на поневіряння, тяжку хворобу, Стефан працює без відпочинку. У його перекладі виходять антології українських і болгарських поетів, у його перекладі вперше до громадськості ще в 1958 р. дійшли вірші Павла Тичини «На Аскольдовій могилі», Максима Рильського «Слово про рідну матір», «Благословен», Володимира Сосюри «Любіть Україну». Під редакцією Стефана Коляджина вийшли твори Бориса Пастернака, Євгена Козакевича, Сергія Михалкова, Сергєєва-Ценьського, Михайла Шолохова, Бориса Полевого, Івана Вазова, Юрія Олеши, Віктора Некрасова, Костянтина Симонова... І з кожним із них він спілкувався.

Працюючи майже півстоліття в Росії і тридцять п'ять років – редактором Держвидаву, Стефан Юркович заслужив срібну медаль ВДНГ. Буваючи в рідному селі, тричі просив роботи на Україні, але дістав відмову. На заході свого життя одержав кімнату в передмісті Москви. Та не вдалося створити сім'ю, а туберкульоз руйнував його здоров'я. На п'ятдесятому році в самотині згасло життя сина України. Родина одержала повідомлення із запізненням, а він так хотів повернутись на рідну землю, яка йому пахла яворівськими яблуками. Він так хотів бути серед своїх. Та могила № 703 на Кузьмінському кладовищі у квадраті № 87 довго була не доглянута. А згодом не залишилося ні знаку, ні пам'ятника, який за проханням Спілки письменників мали встановити. Та не сталось.

Пишучи книгу, буваючи в архівах, видавництві, спілкуючись із тими, хто його знав, Ганна Олексіївна з гордістю за земляка, за родича оглядала його велику працю. Але збирав сум, що не поцінований Стефан Коляджин по смерті ні в Росії, ні в Україні. А хто як не наше покоління вклониться тим, хто своє життя присвятив розвиткові культури, пропаґанді і підтримці творів українських письменників. Тож не зле б було б і видавництву «Просвіти» присвоїти ім'я Стефана Коляджина та і встановити премію його імені найкращим редакторам, присвоїти бібліотеці Долини ім'я земляка.

Хто ж як не ми це зробимо? Хай прийде до нас призабуте ім'я.

Анна КАЙДАН

ПРО СЕБЕ
(із біографії)

Я, Коляджин Стефан Юрійович, народився 24.12.1901 р. (06.01.1902 н. ст.) в селі Яворові Долинського повіту (сьогодні району) Станіславської області (Західна Україна), в сім'ї селянина. Родичі вели сільське господарство. Мама померла в 1905 р., а батько – в 1920 р.

Сам почав свою роботу з наймитування з дев'яти років. З 1911 по 1921 р. працював на різних заводах і по різних спеціальностях у Західній Україні і на Кубані, в місті Краснодарі (колишній Єкатеринодар).

В 1917 р. вступив у профспілку, працюючи на виробництві, займався збором членських внесків до 1921 року.

В 1921 р. мене обрали на роботу в обласні органи профспілки. Пройшов шлях від діловода до інспектора праці й секретаря облуправління профспілки.

Профспілковою роботою займався до 1928 року.

Одержав закінчену вищу освіту. Закінчив Ленінградський державний університет (факультет мови, літератури і матеріальної культури (ММ фак.), відділення мови і літератури (слов'янський цикл і редакційно-видавничий нахил)).

У 1926–1928 рр. пройшов практику і стажувався в літхудвідділі Держвидаву в Москві.

У 1928 р. зарахований у штат Держвидаву на посаду редактора радянської літератури.

В ДВХЛ – Держлітвидаві працював редактором поезії, заступником завідувача сектора поезії, редактором масової літератури, редактором-консультантом і відповідальним секретарем Літконсультації: до 1936 р. – в штаті, а з 1936 по 1943 рр. – позаштатним літконсультантом в Держлітвидаві, в редакціях журналів «Знамя», «Октябрь», «Красноармеец». Працював також консультантом із дитячої літературної творчості й Центральному будинку художнього виховання дітей РРФСР і газеті «Піонерська правда».

З 1943 по 1945 рр. включно працював у штаті видавництва «Искусство» на посаді старшого редактора відділу театру й драматургії.

За роботу в Держлітвидаві й у видавництві «Искусство» мені неодноразово оголошували подяки в наказах по видавництву і видавались премії (в тому числі грошові).

Нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне».

Сам пишу давно. Друкуюсь приблизно з 1920–1921 рр.: вірші, рецензії, критичні статті, п'єси і художні переклади (в основному з української і білоруської мов). Цей матеріал друкувався у провінційних, а також у ленінградських і московських газетах і журналах та в інших виданнях, а також передавався по радіо.

В період 1930–1941 рр. я самостійно і в співавторстві з нині покійним Всеволодом Лебедєвим написав більше десяти п'єс, які були прийняті московськими і провінційними театрами та видавництвами.

П'єса «Отряди» вийшла окремою книжкою в Держлітвидаві, а п'єси «Лавина», «Третья лента» були прийняті видавництвом «Искусство» (решта п'єс згоріли в квартирі під час ворожого бомбардування в 1941 р.). Одинокий.

З РАННЬОЇ ПОЕЗІЇ СТЕФАНА КОЛЯДЖИНА

Я СМІЮСЬ...

Так, я сміюсь, я жартую...
Я прийшов до вас здалека –
І з собою пісню несу я.
Вона сумна і одинока.
Я жартую, але душу щораз
Обмиває гіркая сльоза,
Як спогади до мене злетять
І залоскоче душу журба.
Я сміюсь... Нелегко мені...
Стискає жаль мене німий
І тисне мене у тиші
Невиліковний тяжкий біль,
Та я жартую і я сміюсь...
Пощо вам знать мої страждання?
Я з вами просто веселюсь...
Та вам чужі мої бажання...
До вас прийшов і від вас піду
З своєю піснею одинокою.
Співчуття від вас я не візьму,
Бо мрією живу далекою.
Грудень 1919 р.

МОЛИТВА

Блимає лампадка перед образком.
Шепчуться молитви
про рідного синочка:
«Спаси його, Боже, у краю далекім,
Почуй молитву мою старечу.
Відверни, Боже, від нього кулю сліпу,
Не дай йому, Боже, загинуть в бою.
Поверни, Боже, сина матері рідній,
Мою молитву почуй, Господи мій!
Хорони його, Боже, духом своїм,
Матері сина... поверни матері рідній.
Загинути, Боже, сину не дай...
Хоч перед смертю б побачити раз.
Утіши, Боже, старість мою,
Почуй молитву щиру – прошу.
Не дай сину у бою вмирати,
Дай хоч перед смертю сина обняти.
Все пережила в своєму житті –
Дай хай син закриє очі мені».
Шепоче старенька і поклони б'є,
Господа просить, сина рідного зве.
Промайнув тихий лик Христа
в світлиці
І скорботно дивиться в темні зіниці,
Дивиться мовчазно, наче промовля:
«Твій синочок вернеться здаля,
Вернеться син у рідні краї –
Мною почуті молитви твої,
Що шепотіли уста у тиші.
Я почув, старенька, і чую завжди».
Краснодар, 27.02.1919 р.

ПРИМИРЕННЯ

В хвилину тяжкую мою,
Щоб жаль і сум забути,
Мій старий друже, потисни
Мою натружденую руку.
Забудь образу недоречну –
Це був лиш жарт незрозумілий –
Випий для нашого примирення
Своє вино грайливе.
1918 р.

ЗАБУТИМ

На полях, на далеких чужих полях,
Далеко від Вітчизни і рідного дому –
Скільки, брати, вас полягло в боях,
Скільки згублено життів і доль.
1919 р.

* * *

Досить крові невинно пролитої,
Досить проклять, досить і сліз
Дайте життя нам мирного, вільного,
Дайте нам світла і радісних мрій.
Хліба дайте всім, хто голодний,
Опору безсилим, хворим, малим.
З любов'ю ідіть до всіх страждених
Братів і сестер своїх.
Кидайте ігрища, орли кровожерні,
Посмішки нечистої любові стирайте.
Чуєте стогони? Там нещасні
В братській любові опори шукають.
20.10.1918 р.

Переклад з російської
Любові ЗОРІНОЇ

АГІЙ!

БЛЮЗНІРСТВО ПЕРЕД ПАМ'ЯТТЮ КРУТЯН

Упродовж століть український народ перебував у тяжкій колоніальній неволі. Україну загарбали й поділили між собою недобрі сусіди. Після розвалу Російської та Австро-Угорської імперій на початку XX століття в Європі утворилися нові незалежні національні держави. Намагалася стати такою й Україна. Створені Українська Народна Республіка і Західноукраїнська Народна Республіка в 1919 році об'єдналися в одну Українську Соборну Державу.

Але не сталося. За своє утвердження УНР боролася з російськими большевиками, польськими «соціалістами», чехословацькими «демократами», румунськими боярами та мадярами. Але найбільше лиха принесли українцям новоявлені московські імперіалісти, розв'язавши загарбницьку війну, а відтак терором і шантажем спровокували ще й братовбивчу громадянську війну. У ній було багато крові й сліз, програних битв і поразок. Але навіть їх московити міфологізували, перетворюючи у свята... І серед них 23 лютого, як День утворення колишньої Радянської армії, а в наш час – захисника Вітчизни.

То що, власне, сталося 23 лютого 1918 року? Як свідчать документи, того дня жодного «історичного» бою на річці Нарва на Псковщині між так званими червоногвардійцями і німецькими військами не було. Просто кілька сотень п'яних балтійських моряків, не звиклих до війни на суші, злякалися добре вишколеного дисциплінованого німецького вояцтва. Тому відбили на станції Нарва військовий вагон, який охороняла незначна варта, заволоділи кількома десятками велосипедів, що були у ньому, і, осідлавши їх, подалися втікати. Інші ж навіть відбили паровоз та кілька вагонів і накивали п'ятами до Пітера. Здавалося б, ганьба? Та ідеологічний більшовицький маховик понавішував локшину на пролетарські вуха про героїчні кровопролитні бої з ворогом під Нарвою 23 лютого 1918 року. І боягузливі розбійні дії свого вояцтва фальсифікував як бойове хрещення і день створення Червоної армії.

Вважаю, що до українців ця подія не має жодного відношення. Днем захисника Вітчизни мав би для нас слугувати подвиг героїв Крут 29 січня 1918 року. У цей морозний день кілька сотень українських юнаків відважно перегородили шлях кровожерливого, дикого московського ворога до славного Києва. Це і є безпрецедентний приклад захисту Вітчизни.

Можливо, зі мною не всі погодяться, особливо ті, які колись служили в армійських лавах, воювали й проливали кров за якийсь химерний комуно-російський, радянський інтерес. Та цей інтерес був не наш. Не український. Нас використали у своїх цілях захланні московити. Тож допоки ми будемо піддаватись тій давній комуністичній облуді?

Василь ШИЯН, *просвітянин*

ПРОЕКТИ

ВШАНУЮТЬ «ПЛАСТ»

Сесія Івано-Франківської міської ради ухвалила рішення про те, щоб виділити 20 тисяч гривень на початок зведення в місті пам'ятника пластунам, які не зрадили присяги. Його мають відкрити 12 квітня 2012 року до 100-річчя від дня проголошення першої присяги пластуна. Загалом будівництво споруди обійдеться у 120 тисяч гривень. Половина з них піде з міського бюджету, ще 20 тисяч – із депутатського фонду. Скульптуру встановлять на площі перед Інститутом післядипломної освіти.

ЗАРОБІТЧАНСТВО

ЗА ЮДИНУ СПРАВУ

Прокурори і слідчі у справах Юрія Луценка та Юлії Тимошенко відпрацьовують політичне замовлення, отримуючи за це матеріальні блага. Про це розповів брат екс-міністра Сергій Луценко. Він підкреслив, що в ході судового процесу сторона звинувачення не змогла довести жодного пункту звинувачень проти Юрія Луценка. Сергій Луценко згадав прокурора Лілію Фролову, яка вела справу Тимошенко. «Запитайте себе, як з гуртожитку переселилася в добре облаштовану квартиру прокурор Фролова відразу після закінчення процесу проти Тимошенко?», – сказав він.

ІСПОВІДНИКИ ВІРИ

Його Голгофа, як страдницький шлях сотень священиків УГКЦ, почалася із ліквідацією Церкви. Вночі з 10 на 11 квітня 1945 р. органи НКВД заарештували митрополита Йосифа Сліпого, єпископа-помічника Микиту Будку, єпископа Миколу Чарнецького. Водночас у Станиславові заарештували єпископа Григорія Хомишина та його помічника Івана Лятишевського…

ГОЛГОФА ЙОСИФА СЛІПОГО І ЙОГО СУЧАСНИКІВ

МИНАЄ 120 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ СПОДВИЖНИКА ВІРИ ПАТРІАРХА ЙОСИФА СЛІПОГО

Це був початок нової, незрівнянної за своєю жорстокістю, Голгофи для західноукраїнського населення, його духовенства і їхнього першоієрарха, який заступив митрополита Андрея Шептицького по його смерті.

* * *

Уже в часі першого приходу у Галичину у 1939 р. більшовики побачили у Греко-Католицькій Церкві велику загрозу комуністичній ідеології. Тому радянська влада заборонила діяльність Церкви, як і всіх українських суспільно-політичних об'єднань та партій, викладання релігії в школах. Під арешти потрапили як члени ОУН, так і священики. 20 грудня 1940 р. заарештували пароха с. Помонята на Рогатинщині отця Миколу Косовича, 23 травня 1941 р. в селі Тростянець заарештований батько провідника ОУН – отець Андрій Бандера, якого відразу засудили і розстріляли у Києві… На поселення виселили єпископа Василя Гординського і багатьох служителів культу.

Після другого приходу «визволителів» у липні 1944 р., зважаючи на великий авторитет митрополита Андрея Шептицького, влада спочатку зайняла очікувальну позицію. Після його смерті 1 листопада 1944 р. главою УГКЦ став Йосиф Сліпий. Як справжній християнин він почав самарянську акцію – збір пожертв для поранених і калік. І вже на початку 1945 р. делеґація УГКЦ відвезла зібрані кошти у сумі сто тисяч рублів у Москву. Але добродійність не розчулила московитів. Йосифа Сліпого викликають в НКВД, допитують. 5 квітня 1945 р. в газеті «Вільна Україна» Ярослав Галан під псевдонімом опублікував статтю «З хрестом, чи з мечем», в якій звинувачував покійного митрополита А. Шептицького та УГКЦ у «різних гріхах» та зв'язках з «українсько-німецькими націоналістами». А вже 11 квітня всіх владик УГКЦ заарештували і засудили до різних термінів покарання. Наступного року за вказівкою Сталіна, був скликаний так званий Львівський собор, на якому 216 делеґатів-священиків і 16 мирян під тиском КҐБ «одноголосно ухвалили рішення» ліквідувати унію, анулювати залежність від Риму і повернутися «в лоно Російської Православної Церкви».

Унаслідок такого «возз'єднання», як і всі владики, більшість священиків були ув'язнені й вислані в Сибір. Єпископа Григорія Хомишина засудили на 10 років, митрополита Йосифа Сліпого, єпископів Микиту Будку та Івана Лятишевського – на 8 років, а єпископа Миколу Чарнецького – на 5 років «исправительно-трудовых лагерей»

Йосиф Сліпий спочатку сидів у Львівській тюрмі по вул. Лонцького, а потім – у Києві. Не зумівши зламати волю владики, його відправляють у Мордовію, а далі – в Красноярський край. Та переслідування не припинялися навіть на каторзі. Уже 1953 року його засуджують вдруге на п'ять років тюрми на заслання. Після цього, в 1958-му, засуджують втретє на 4 роки тюрми і каторжних робіт. А вчетверте владику засуджують на постійну висилку до Мордовії. Та за визволення мученика Церкви бореться світ. За настійливими вимогами державних діячів Заходу, папи римського каторжника ҐУЛАҐу Йосифа Сліпого відправили до Риму.

Єпископу Григорію Хомишину повернутися на волю не судилося. 28 грудня 1945 року він помер у Київській тюрмі. Загинули на засланні мученики за віру отці Петро Вергун, Олексій Зарицький, єпископ Микита Будка та багато інших, зокрема, священики з нашого краю Лев Воробкевич, Володимир Градюк, Роман Грабець, Микола Гоянюк, Корнель Бахтальовський, Григорій Зінько та інші…

Але московські колонізатори прорахувалися, прагнучи зруйнувати духовну твердиню України. Переслідуючи УГКЦ, московська імперія не знищила її, а лише загнала в катакомби. Смерть Сталіна у 1953 р. розбудила надію на відродження леґального статусу УГКЦ. 1955 року багато священиків і вірних почали повертатися з концтаборів. Серед звільнених були владики Микола Чарнецький та Іван Лятишевський, які нелеґально виконували свої єпископські обов'язки.

Розширення діяльності УГКЦ викликало тривогу серед вірних слуг імперії – чиновників РПЦ. Із доповідної записки «Про деякі питання релігійної обстановки в Станіславській області» довідуємося, що станом на 20 листопада 1961 р. «на території краю є 34 уніатські церкви, а також нараховується 58 уніатських священиків і 80 осіб колишніх монахів уніатських монастирів, з яких 11 невозз'єднаних уніатських служителів культу, переважно похилого віку, такі як Дуда, Кисілевський, Городиський, Слезюк, Розкип, Комаринський та інші. Вони активно діють, продовжують нелеґально відправляти церковні служби в домівках вірян за уніатським обрядом…»

Московські можновладці застосовували різні засоби терору проти священиків та вірних УГКЦ. Вони намагалися схилити митрополита Й. Сліпого до зречення своїх повноважень. Коли він відмовився, йому запропонували, принаймні, визнати владу московського патріарха, обіцяючи за це високу духовну посаду. Але владика не купився і не зламався.

У серпні 1962 р. Московський патріархат почав переговори з Римом про участь у II Ватиканському Соборі за умови неосудження комуністів за переслідування релігії. Папа Іван XXIII дав згоду, але вимагав від Москви негайного звільнення митрополита Й. Сліпого, який уже вісімнадцять років перебував у тюрмах і концтаборах. Уряд Хрущова погодився «помилувати» митрополита, але за умови, що він виїде з СРСР.

Випроваджуючи митрополита влада навіть не дозволили попрощатися зі Львовом. Лише через вікно вагона він востаннє поблагословив рідне місто.

Та навіть після встановлення офіційних стосунків між Московським патріархатом і Ватиканом антирелігійна кампанія в СРСР не припиняється. Наприкінці 1968 р. засудили і відправили у коцтабір декількох українських католицьких священиків, а в січні 1969 р. заарештували єпископа УГКЦ Василя Величковського, який виконував обов'язки митрополита. Його засудили на три роки позбавлення волі за «наклепи на радянську дійсність і слухання передач радіо «Ватикан».

На початку 80-их рр. ієромонах-студит Григорій Будзинський, українські католики Йосиф Терелля і Василь Кобрин заснували Комітет захисту прав вірян і почали видавати «Хроніку Української Католицької Церкви», які подавали інформацію про переслідування УГКЦ та вірян в Україні. Розпочалися репресії. Та Комітет не припинив роботу. До нього вступили нові члени – дружини політв'язнів Ольга Горинь і Оксана Січко. Колишній політв'язень Іван Гель продовжив і розвинув діяльність Комітету, нав'язав стосунки з міжнародними організаціями й діячами, а з 1988 р. почав видавати журнал «Християнський голос». До Комітету вступили колишні політв'язні Степан Хмара, Василь Барладяну, о. Ярослав Лесів. УГКЦ виходила з катакомб.

Налякані масовими виступами і динамічністю УГКЦ, московські колонізатори вдалися до провокацій. Храми ставали ареною боротьби між українськими католиками і православними. Та все ж під тиском громадськості в 1989 р. УГКЦ вийшла з підпілля, відновила свою діяльність і сприяла національному та духовному відродженню нашого народу.

Святий Престол у квітні 2001 р. визнав мучеництво 27 українських греко-католиків, які загинули під час комуністичного переслідування Церкви. Беатифікація відбувалася у Львові 27 червня 2001 року під час приїзду папи римського Івана Павла II. Серед мучеників були вихованці й послідовники Йосифа Сліпого, владики Григорія Хомишина – кир Симеон Лукач, кир Іван Слезюк, кир Миколай Чарнецький, кир Василь Величковський…

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

ВІДЗНАЧЕННЯ

СВЯТО РІДНОГО СЛОВА

У Народному домі «Просвіта» відбулося відзначення Міжнародного дня рідної мови. Зал заповнили і молодь, і люди старшого покоління. Привітав присутніх голова міського об'єднання «Просвіта» ім. Т. Шевченка, професор Василь Бойко. Він нагадав просвітянам про проблеми рідної мови в нашій незалежній соборній Україні. Водночас наголосив, що українська мова – одна з найстаріших і найрозвиненіших мов світу. Москалі часто закидають, що українською важко означувати технічні терміни й писати технічну літературу.

У противагу цим інсинуаціям професор навів відомий приклад, коли 1973 року саме українською мовою укладена й видана перша в світі «Енциклопедія кібернетики» (два томи, 1158 сторінок). І аж через два роки її переклали російською мовою. Отож і термінів, і спеціальних означень та висловів для неї цілком вистачило в нашій мові!

До цього слід додати, як наші сусіди, особливо зі Сходу, століттями забороняли писати, видавати літературу і вчити дітей рідною мовою.

Хочеться пригадати краянам моторошне повідомлення («Слово Просвіти» № 7 за 2012 р.), що 1961 року за вироком закритого судового засідання розстріляли 33 студентів Харківського університету за відмову складати екзамени російською мовою. А комуністи і далі плачуть за «союзом».

Вела вечір та читала свої твори про мову поетеса Любомира Гаврилів.

На зустрічі виступали поетеса Марія Щербатих, співачка Зоя Слободян, бард Левко Бондар. Їх тепло зустрічали присутні. А учень школи № 1 Юрій Смолій прочитав вірші поета Олеся Степаненка (м. Харків), який рано пішов із життя.

На закінчення вечора виступив і подякував організаторам за прекрасно організований захід заступник голови міста М. Верес. Він вручив подяку відповідальному секретареві Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка Наталі Синиці.

У цей день голова товариства проф. В. Бойко оголосив конкурс на знання мови, історії та культури українського народу, присвячений до 350-ої річниці Івано-Франківська, нагородив грамотами і книгами переможців конкурсу «Історія і «Просвіта» – Богдана Блендюка, Ольгу Терешкун і Михайла Федака й подяками – всіх учасників концертної програми.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ

МОВО НАША УКРАЇНСЬКА

У часі відзначення Міжнародного дня рідної мови хочу нагадати, що у 1928 році на Міжнародному конкурсі мов у Парижі нашу мову визнали однією з наймелодійніших у світі після французької та італійської.

Перша у світі двотомна «Енциклопедія кібернетики» видана 1973 року саме українською.

У дослідженнях українських мовознавців читаємо, що історія нашої мови почалася ще в доісторичний період. З плином часу жива народна мова пробивала собі шлях до письменства і проявляла себе в давніх літописах, у «Слові о полку Ігоревім» і в пам'ятках XIV–XVI ст. Українська мова стала набувати сильного розвитку, що від половини XVII ст. мала вплив на інші слов'янські мови. Наприклад, вихідці з України Полоцький, Прокопович, а у першій половині XIX ст. – Гоголь та інші письменники внесли значну кількість українських елементів до російської мови, якою писали свої твори.

Новітня українська мова починається з першої половини XIX ст. на основі києво-полтавської говірки. Ця говірка лягла в основу нашої мови тому, що виникла на межі схрещення лівобережних західних і північних говірок і цим вона удосконалювалась. Формування основ новітньої української мови закінчилось творчістю Тараса Шевченка, який використовував літературні традиції того часу й живу народну мову.

У нас, в Галичині, у XIX ст. розвивається літературна мова на зразках творів наддніпрянських письменників. Іван Франко радив учитися мови з уст народу, з фольклорних та літературних творів усієї України.

У сьогоденні українська мова – це мова корінного населення України та українців, що живуть за її межами. Вона входить до двадцяти найпоширеніших мов світу – нею розмовляють близько 45 мільйонів людей у світі. За переписом 2001 р. українців в Україні налічувалось 37 млн. 542 тис. (77,8 відсотка), з них вважали українську мову рідною – близько 85 відсотків, а загалом населення – 67,5 відсотка.

Кожному відомо, що розвиток усіх мов відбувається завдяки поповненню ними свого лексичного складу.

Серед тих проблем, перед якими постала наша держава (мова) в час незалежності найголовніша – низький рівень національної свідомості українців. Наше суспільство зденаціоналізоване, зневірене. І найголовніше – не бачить сили, яка б зарадила цьому. Актуальними залишаються думки Олександра Олеся, який у свій час писав:

Коли б ми вірити могли,
Які б ми витерпіли муки,
Яку б вагу взяли на руки,
Які б хрести ми понесли!
Коли б ми вірити могли…

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
просвітянин

МОЛОДЕ – НЕЗЕЛЕНЕ

НАУКОВЕЦЬ І СПІВАК

Наше знайомство відбулось під час підготовки до обласного конкурсу молодих акторів Оксани Затварської. Серед трьох представників із НТУНГ, які були підготовлені музичним керівником центру культури і дозвілля університету Світланою Гричко, особливою наполегливістю і зацікавленістю вирізнявся цей русявий юнак. І не тільки чудовим голосом, не тільки цілеспрямованістю, а й дорослістю не властивою у 21 рік.

При першому показі своїх заготовок для конкурсу народному артистові України, відомому режисерові В. Нестеренку, його літературно-музична композиція за творами Івана Франка одержала схвальну підтримку. Звичайно, технареві, адже п'ять років здобував професію інженера з нафтового обладнання, конкурувати зі студентами акторської спеціальності було нелегко, але його виступ справив приємне враження, виконані романси «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Панно мовчання», романс, написаний композитором Світланою Гричко і молодою авторкою Ліліаною Лавренюк, припали до серця слухачам. І Михайла Ляха запросили до участі у міському вечорі романсу працівників-освітян.

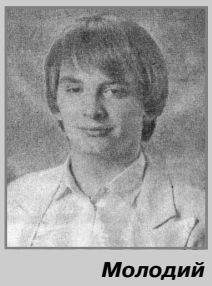
Отож мене зацікавила особистість Михайла. Виявляється, юнак закінчив ДМШ № 1 по класу гітари у відомого педагога Короткова й активно виступав у художній самодіяльності школи № 17, факультету й університету. Має вагомі здобутки у співі. Це ніби його друге крило. Назвемо лише успіхи у 2011 році: грамота в конкурсі «Весняний промінь», друге місце на Всеукраїнському конкурсі патріотичної творчості «Червона калина». В його репертуарі, окрім романсів, популярних пісень є і класичні твори: «Ave Maria» Ф. Шуберта й Каччіні. А ще він бере уроки з вокалу у народного артиста України Володимира Піруса.

А осереддя духовності у ньому змалечку закладали батьки, бабуся Анна, дядько Василь, духовний наставник о. Микола Стягар (царство йому небесне і вічна пам'ять). Та основним, що скеровує до висот науки, є технічна творчість, до якої долучився вже з другого курсу. І одержує задоволення від втілення своїх ідей і практичних навичок. Можливо, підтримка і авторитет батька, викладачів будять інтерес до науки.

У 2008-му одержує диплом першого ступеня на конкурсі студентських науково-дослідних робіт. А у 2009-му подає заявку на корисну модель і у співавторстві одержує патент на «Пристрій для герметизації трубопроводів», у 2010 році починає розробляти принципово новий буровий поршневий насос рівномірної подачі й оформляє подання на патент на винахід.

Михайло Лях активно виступає на науково-практичних студентських конференціях за напрямами «Нафтогазова справа», «Нафтова та газова промисловість», його доповіді відзначаються грамотами, як і розробки, подані на конкурс перспективних технологій. Його вагомим доробком є диплом за спеціалізацією «Конструювання нафтового та газового обладнання», три патенти, подані в співавторстві до друку, дві наукові статті, підготовлені документи на нову корисну модель, а також створені комп'ютерні моделі для суттєвого підвищення точності теоретичних показників.

Звичайно, майбутній науковець зростає в середовищі високопрофесійних педагогів, науковців, які щиро віддають знання і скеровують творчий потенціал юнака. А Михайло вважає, що тільки завдяки керівникам – доценту І. Д. Ліваку, доценту І. В. Кострибі, академіку Є. І. Крижанівському, доценту М. М. Ляху, викладачам, які дали знання і підтримку, він полюбив свою професію, працює і мріє про наукові досягнення, нові винаходи і їхнє впровадження.

Молодий науковець і співак Михайло Лях, випускник НТУНГ

Окрилює молодого Михайла і довіра батька Михайла Михайловича, який також є випускником їх спільної альма-матері й плекає в синові гідного продовжувача справ, яких так багато ще треба зробити в галузі, а ще підтримує в сина любов до пісні, яка завжди живе, гартує і дає розраду в родині. Отак з міцним духовним стержнем двома міцними крильми злітає до висот молодий творчий науковець, окрилений технічними ідеями і піснями.

Зорина ФЕРНЕГА

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Просвітяни села Бортники Тлумацького району шлють вітання
ГАЛИНІ ВАСИЛІВНІ ДЗЬОБІ –
голові Тлумацького РО ВУТ «Просвіта»
з днем народження.
Вітаєм, здійснення надій бажаєм!
У «Просвіті» Ви, як бджілка,
Працьовита, вміла жінка,
Ніжна, щира і привітна
Дай Вам Боже тепла й світла!
З роси і води!
Многая і блага літ!..

Від імені сільського просвітянського осередку голова ***Галина СЛОБОДЯН***

До цих привітань приєднується уся просвітянська громада краю на чолі з головою ***Степаном ВОЛКОВЕЦЬКИМ.***

25 лютого святкує поважний ювілей науковець-лісівник, давній просвітянин, активіст громадського життя, колишній голова Яремчанської міської організації ВУТ «Просвіта» (1995–2005), старший науковий співробітник карпатського національного природного парку
ЮРІЙ БОБЕРСЬКИЙ.

Від імені правління ОО ВУТ «Просвіта» щиро вітаємо Вас, пане Юрію, зі славним **80-річчям** і зичимо доброго здоров'я, миру і спокою в душі, родинного щастя, снаги у науковій праці задля розвою природи рідного краю і всієї України.

Многая і благая літ!
З роси і води!

З повагою
Голова ОО ВУТ «Просвіта»
ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

ВШАНУВАННЯ

ДОЧКА СВОГО НАРОДУ

У день народження Лесі Українки всі ми згадуємо цю велику славну дочку України.

У Народному історико-краєзнавчому музеї села Бортники відбулись урочистості, присвячені славній українці. Святкове дійство провела сільський голова Галина Слободян, яка оповіла численним учасникам біографію великої поетеси й наголосила, що творчість Лесі Українки тісно пов'язана з Україною, з долею простого народу, з його минулим і майбутнім. Сільський голова згадала перебування Лесі Українки в 1901 році в Карпатах, де вона написала поезії «Чому я не можу злинути вгору», «Як то тяжко тим шляхом ходити», «Віче», а також зібрала багато галицьких народних пісень. Тут її відвідували І. Франко та Н. Кобринська.

Активну участь в урочистостях взяли члени «Молодої «Просвіти» Марія Бабей, Руслана Щерба, Валентина Атаманюк. Учасники урочистостей мали можливість ознайомитися з викладкою родинних фотографій, поетичними творами Лесі Українки.

Урочистості у Бортниках, активна участь у них селян ще раз підтвердили, що творчість Лесі Українки – вічна, бо зіткана з любові до народу...

Іван КАРП'ЯК,
директор музею с. Бортники Тлумацького району

КОНКУРСИ

РІДНЕ МІСТО МОЄ...

До 350-ої річниці надання маґдебурзького права Івано-Франківську Івано-Франківське міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка проводить 2-ий тур конкурсу на знання мови, історії та культури українського народу.

МЕТА КОНКУРСУ: відродження історичної пам'яті, формування національної свідомості.

ЗАВДАННЯ КОНКУРСУ: залучення громадян до пізнавальної і пошукової роботи.

Для участі в конкурсі просимо дати відповіді на запитання:

1. Назвіть прізвища видатних людей, які перебували в магнатському замку.
2. Коли збудована і де розташовувалася перша в місті українська церква?
3. Назвіть приблизну (з точністю до тисячі) кількість населення міста на момент встановлення австрійської влади в 1772 р.
4. Де і як в Україні був покладений початок організованому жіночому рухові?
5. Де і коли в місті відбувся перший демонстраційний кіносеанс?
6. Коли і де в місті з'явились перші п'ятиповерхові будинки?
7. Назвіть прізвище діяча, який найдовше керував Станиславівською «Просвітою».
8. Назвіть прізвища наших земляків, уроджених Станиславівщини, які були міністрами (державними секретарями) ЗУНР під час перебування уряду в Станиславові.
9. Яка споруда є найвищою в Івано-Франківську?
10. Якою бачите «Просвіту» в майбутньому? На яких питаннях культурно-просвітницького життя варто було б зосередити діяльність сучасної Просвіти»?

Запрошуємо до участі в конкурсі жителів території Івано-Франківської міської ради. Письмові відповіді на всі чи окремі запитання повинні містити інформацію про її автора (його ім'я і прізвище; рік народження, рід занять чи спеціальність та адресу, місце роботи, навчальний заклад, телефон і такі ж відомості про керівника, якщо такий є) та використану літературу.

Подані матеріали повинні вирізнятися грамотністю, конкретністю й стислістю, за можливістю – з ілюстраціями, не перевищувати вісім сторінок друкованого тексту. Найкращі роботи будуть відзначені міським об'єднанням товариства «Просвіта».

Прізвища авторів і відповіді будуть опубліковані в пресі.

Термін подання – **до 15 квітня 2012 р**. за адресою:
Народний дім «Просвіта», вул. М. Грушевського, 18; тел. 2-57-91, 75-05-86, відповідальний секретар

ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

КНИЖНИК

ДЕРЕВО, ЩО РОСТЕ

Послання тернополянину Петру Сороці з нагоди виходу його книжки-денників «Дерево над водним потоком»

Радий Тебе вітати із черговою книжкою денників. Найперше хочу сказати, що назви своїх книг вмієш добирати дуже вдало. Для письменника назви даються нелегко. Вона, назва, або приходить відразу і вдало, або довго мучишся, що придумати такого цікавого.

Отож назва «Дерево над водним потоком» запам'ятовується, може, ще й тому, що запозичена вона зі Святого Письма і вже це надає книжці гармонійного, десь сакраментального ладу, наче Ти пишеш якесь своє продовження Нового Заповіту, наслідуєш його канони, йдеш від Величного Образу Творця. Це, звичайно, моє бачення, бо й мені близькі Твої роздуми про Бога, про Перехід, про Вічне. Я не бачу в Твоїх словах, пошуках вищого змісту буття розчарування, сумнівів чи відчаю, а лише віру в мудрість Творця. Це, на мою скромну думку, найкращі й найсильніші сторінки Твоєї нової книжки, позначені філософськими роздумами, психологічним проникненням у сутність речей.

Мозаїка імен, творів, літературних подій і роздумів – це картина сучасного літературного процесу в Україні. Імена різні й різновеликі, інакше – нерівноцінні. Але хіба Іван Франко не писав, що як у лісі багато грибів і всі вони мають своє призначення, так і в літературі – різні письменники. Як лісовий мисливець за грибами у грибний сезон знаходить для себе всілякі гриби, бере білі (їх менше), червоні, лисички, рижики, опеньки, так і читач знаходить у літературному лісі різну духовну поживу. І Ти, Петре, як досвідчений із досвідчених ведеш читачів літературним лісом і вказуєш на грибні, тобто книжкові, місця і десь підкажеш: обережно, гриб отруйний.

Я читав Твою книжку, наче пив божественний нектар, смакував його, насолоджував своє серце і душу. Так багато світла пролилося на мене від Твоєї книжки, скільки тепла отримав від її людяних сторінок і як добре ставало моїй душі від спілкування з Тобою через гарну оптимістичного заряду книжку. І любов, що отримав від неї, залишиться зі мною.

Не слухай нікого, навіть самого себе – пиши денники, твори власний дивосвіт, даруй своє серце людям. У ньому велика потреба, як насущний хліб Божої молитви.

Василь БАБІЙ

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО...

ОТЧА ХАТА

Спішу-верстаю путь-дорогу
В село до рідного порогу,
Що стільки літ мене чекає
І завжди першим зустрічає.

У цім дворі, у цій хатині
Сумній, осиротілій нині
Я на світ Божий народився
І слова рідного навчився.

Яке то щастя для хлоп'яти,
Як є на світі батько й мати
Ще молоді, міцні, здорові
И живуть у мирі та в любові.

О моя доле-мандрівнице –
Ворожко-згубо й рятівнице,
Здійсни ще раз, нехай востаннє
Таке просте людське бажання:

Щоби стояла отча хата,
Не розлучались батько й мати
І щоб для мене в мою осінь
Була ти щедрою, як досі.

Степан ДАСЕВИЧ

ЗНАЙ НАШИХ

У ДОВЖИНУ І В ВИСОТУ...

У Києві відбувся відкритий чемпіонат столиці з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років).

У змаганнях взяли участь спортсмени з Києва та багатьох реґіонів України. Успішно виступили на ньому іванофранківці Василь Кричун та Іван Файчак. Василь Кричун виграв біг на 800 м і біг на 1500 м, був другим з бігу на 400 м та на 3000 м і в спортивній ходьбі на 3 км. Він також посів третє місце з бігу на 200 м.

Іван Файчак виграв біг на 60 м з бар'єрами та стрибки у довжину і був другим зі стрибків у висоту. Крім того, встановив рекорд України в бігу на 60 м з бар'єрами. А за найкращий результат зі стрибків у довжину нагороджений Кубком олімпійської чемпіонки Віри Крепкіної.

Наш кор.

ОБРАЗОК

І ВІТЕР ПИШЕ ВІТРОВІ ЛИСТА...

ТВІР НА ЗАДАНУ ТЕМУ

Світає. Настає новий день. Зіроньки на небі починають прощатися з Ніченькою та одна з одною, а Сонечко ліниво прокидається зі сну. Дядько Вітер теж береться до роботи. Він у нас – поштар. Треба встигнути за день розіслати пошту всім родичам та друзям, які нетерпляче чекають новин про новий день. Ось уже і Річечки відчули прохолодний подув дядька Вітра. Одразу поспішили своїх сестричок Течій наповідатися до берегів. А там і Гори відчули ніжний дотик Вітерця. Природа оживає, усе прокидається і з радістю зустрічає новий день.

Та раптом засумував наш дядько Вітер. Чекав на приліт свого брата зі Сходу, а він чомусь не завітав. Мабуть, ще не всі свої зимові справи владнав. Та тут небіж Сніжок тихенько нашепотів йому щось на вушко. Дядько Вітер засяяв усмішкою. Чудова думка! Написати братові листа. Розповісти йому про життя і настрій на Заході, як почуваються в цю пору року Земля, Вода, Небо та Сонце. Як усі тішаться рясному, пухнастому білому Снігові й надокучливому Діду Морозу. А ще він передасть від усіх привітання й запрошення до якнайскорішого візиту до них у гості. І Вітер пише листа, якого молодші юнаки Вітрові й чемно погоджуються надійно доставити адресату.

Максим СТАСЮК,
учень 1-В класу української гімназії № 1

ВРАЖЕННЯ

ХРЕСТИКОМ, НИЗИНКОЮ...

Ви любите вишивати? Ви просто захоплені чудовими витворами майстрів традиційної і сучасної української вишивки? Ви прагнете зберегти народні традиції? Ви лише думаєте взятися за голку?.. Тоді приходьте в Народний дім «Просвіта» на виставку вишиванок, виконаних майстринею-просвітянкою Наталією Синицею.

Тут ви побачите зразки її власноруч оздобленого одягу, оформленого вишивкою, традиційних рушників, сорочок, предметів інтер'єру, виробів із бісеру, докладніше дізнаєтеся про їхнє походження і призначення, переконаєтесь, що вишивка – це модно і стильно.

Мистецтву вишивання колись її навчила мама Євгенія. Ідею фасонів і вишиванок Наталя Синиця брала із журналів. Крім традиційного українського мистецтва вишивки, пані Наталя володіє багатьма техніками вишивання. Вперше свої роботи вона показала у 1998 році на творчому звіті декоративного мистецтва у столичному Палаці «Україна». Широке визнання здобули авторські роботи – обгортки для книг видатних діячів України.

Нині пані Наталя передає свої знання і досвід на заняттях гуртка у Народному домі «Просвіта». І запрошує сюди, як і на перегляд, усіх бажаючих, небайдужу, зацікавлену молодь, школярів.

А найважливіше – після споглядання приходить розуміння того, що вишивальниці мають той зібраний поколіннями українок безцінний досвід, напрацьований на найкращих зразках національного та світового народного мистецтва.

Наталія ДЯЧЕНКО

ЯК ПАРОСТЬ ВИНОГРАДНОЇ ЛОЗИ...

НЕПРАВИЛЬНО — ПРАВИЛЬНО

(Продовження. Поч. у № 39–41, 47, 48, 2011 р.)

НАЙТИПОВІШІ ТА НАЙЧАСТІШІ ПОМИЛКИ

Неправильно
дойти, дойдемо
Правильно
дійти, дійдемо
До чого ж ми так, панове, **дійдемо?!**
Ми **дійшли** до шостого розділу.
Неправильно
Драсце!
(від рос. здраствуйте)
Правильно
Доброго здоров'я!
Дай, Боже, здоров'я!
Неправильно
жалоба
Правильно
скарга
Від виборців надійшла **скарга.**
Неправильно
жати, нажати
(від рос. жать, нажать)
Правильно
тиснути, натиснути
Тисніть на кнопки,
бо може голосів не вистачити!
Моя пропозиція чітка, і ви на мене
не тисніть!
Неправильно
заграничний *(від рос. заграничный)*
Правильно
закордонний
закордонний паспорт,
закордонне відрядження
Неправильно
задача
Правильно
завдання
У чому полягає наше **завдання?**
Неправильно
заключатися
(про питання, завдання)
(від рос. заключаться в...)
Правильно
полягати
Питання **полягає** в різному ставленні до існуючої практики.
Неправильно
заключення *(експертне)*
(від рос. заключение)
Правильно
висновок
Чи є **висновок** експертного управління? – Експерти підготували ґрунтовний **висновок.**
Неправильно
зложити *(повноваження)*
(від рос. сложить)
Правильно
скласти *(повноваження)*
Уряд несподівано **склав** свої повноваження.
Неправильно
зря
Правильно
даремно, марно
Ми **даремно (марно)** гаємо час.
Блокуванням трибуни ми лише **марнуємо** час.

(Далі буде)